

Н. Ф. Клименко

Калинович Михайло Якович

КАЛИНОВИЧ Михайло Якович (01(13). 10. 1888, с. Жахнівка Брацлав. пов. Поділ. губ., нині Тиврів. р-ну Вінн. обл. – 16. 01. 1949, Київ) – мовознавець, літературознавець і перекладач. Академік АН УРСР (1939). Державні нагороди СРСР. Закін. Колегію П. Ґалаґана у Києві (1907). Навч. у С.-Петербур. університеті (1907–08), закін. Університет св. Володимира у Києві (1912), де залишений професор. стипендіатом. Працював у ньому: 1916–19 – приват-доцент кафедри порівнял. мовознавства і санскриту; 1921–33 – завідувач кафедри заг. мовознавства Київ. ІНО; від 1944 – завідувач кафедри заг. мовознавства Київ. університету. Водночас від 1924 – у системі ВУАН: співроб. філол. секції Соц.-екон. відділу Інституту укр. наук. мови, Комісії для складання словника укр. живої мови, Правописно-термінол. комісії, дійс. чл. Діалектол. комісії; 1930–49 – завідувач відділу заг. мовознавства, водночас 1939–41 – директор Інституту мовознавства АН УРСР (Київ); одночасно Голова Відділу сусп. наук АН УРСР (1939–41). Наукові дослідження: заг. та укр. мовознавство, індологія, лексикографія, зарубіжна літ.-ра. Праці К. із історії та теорії лексикографії сприяли її формуванню як окремої лінгвіст. галузі. Обґрунтував тезу про доцільність визначення слова як окремої мовної одиниці. Окремі розвідки присвяч. проблемам індології («Природа и быт в древнеиндийской драме», К., 1916; «Бхавабхути Шринантха», К., 1918; «Концентри індійського світогляду» // «Література», 1928, зб. 1), літературознавства й худож. перекладу; а також творчості Г. Вельса, Дж. Конрада, Р.-Л. Стівенсона, Д. Дідро. Переклав деякі твори М. Горького, А. Чехова, Е. Золя та ін. Ред.-упорядник 2-го тому «Російсько-українського словника» (К., вип. 1, 1929; вип. 2, 1932; вип. 3, 1933). Гол. ред. «Русско-українського словаря» (К., 1948; 1956; 1961). Співукладач «Англо-українського словника» (не опубл.). Співавтор ст. «Видатний радянський лінгвіст: До 60-річчя з дня народж. Л. А.

Основні праці

Шляхи новітньої французької поезії. К., 1924; Поняття окремого слова // Мовознавство. 1935. № 6; Наука проти релігії в питанні про походження мови // Там само. 1938. № 13–14; Вступ до мовознавства. К., 1940; К.; Л., 1947; Як виникла людська мова. К., 1946; Происхождение письма. К., 1946; Походження мови: Лекція. К., 1948.

Рекомендована література

1. Булаховський Л. А. Михайло Яковлевич Калинович (1888–1949): [Некролог] // Мовознавство. 1949. Т. 8;
2. Сунцова И. П. Михаил Яковлевич Калинович (1888–1949): Библиография работ М. Я. Калиновича // Наук. зап. Київ. університету. 1955. Т. 14, вип. 2. 3б. філол. ф-ту. № 8;
3. Мельничук О. С. Академік М. Я. Калинович (До 90-річчя з дня народження) // Мовознавство. 1978. № 6;
4. Жлуктенко Ю. О. Михайло Якович Калинович. К., 1991;
5. Шмігер Т. Історія українського перекладознавства ХХ сторіччя. К., 2009.

Бібліографічний опис:

Калинович Михайло Якович / Н. Ф. Клименко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2012. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-10514>

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).